

Recykling organiczny i odzysk energetyczny – działania komplementarne i niezbędne

prof. dr hab. inż. Grzegorz Wielgosiński

Politechnika Łódzka

Wydział Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska

**„Fermentacja bioodpadów – niezbędny komponent systemu”
NFOŚiGW, Warszawa, 8 lutego 2023 roku**

Odpady komunalne

Odpady komunalne są szczególnym rodzajem paliwa, które codziennie powstają w naszych gospodarstwach domowych, których ilość rośnie wraz ze wzrostem za-
możności społeczeństwa (wzrostem PKB), w których zawarta jest energia (7-14 MJ/kg) która nie powinna być marnowana, których spalanie wymaga spełnienia rygorystycznych wymagań dotyczących samego pro-
cesu spalania (np. temperatura), wielkości emisji oraz postępowania z pozostałością (żużle i popioły, produkty oczyszczania spalin)

Na początek ... kilka faktów

- Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych w Polsce od 2013 roku systematycznie rośnie w tempie ok. 0,5 mln Mg na rok; W roku 2021 było ich ok. 13,7 mln Mg;**
- Spodziewamy się, że w przeciągu najbliższych lat na skutek zmian demograficznych oraz wdrażania zasad GOZ nastąpi stabilizacja ilości wytwarzanych odpadów na poziomie ok. 15-16 mln Mg/rok;**
- Selektywnie zbieramy ok. 39,8% (2021) odpadów komunalnych (ok. 5,4 mln Mg) i przede wszystkim ten strumień kierowany jest do recyklingu;**

Gospodarka odpadami komunalnymi w Polsce

- **Tylko odpady zebrane selektywnie nadają się do recyklingu i to nie w całości;**
- **Strumień tzw. zmieszanych odpadów resztkowych (po selektywnej zbiórce) trafia głównie do 182 instalacji MBP gdzie wyodrębniane są 3 frakcje:**
  - **frakcja nadsitowa (palna) - tzw. pre-RDF,**
  - **frakcje biodegradowalna - do kompostowania,**
  - **frakcja mineralna (balast) - do składowania;**
- **Rocznie powstaje ok. 4,5 mln Mg frakcji pre-RDF oraz ok. 4,9 mln Mg frakcji biodegradowalnej ;**

Gospodarka odpadami komunalnymi w Polsce

- **Powstająca w instalacja MBP tzw. pre-RDF ma wartość opałową ok. 10-12 MJ/kg; Jest to paliwo, które powinno być wykorzystywane lokalnie, przede wszystkim w ciepłownictwie;**
- **Część pre-RDF spalana jest w istniejących spalarniach odpadów komunalnych (ok. 30% ich wydajności);**
- **Maksymalnie ok. 1,15 mln Mg RDF wykorzystywane jest do przygotowania tzw. paliwa alternatywnego (kod 19 12 10) dla cementowni (2/3 strumienia paliwa);**

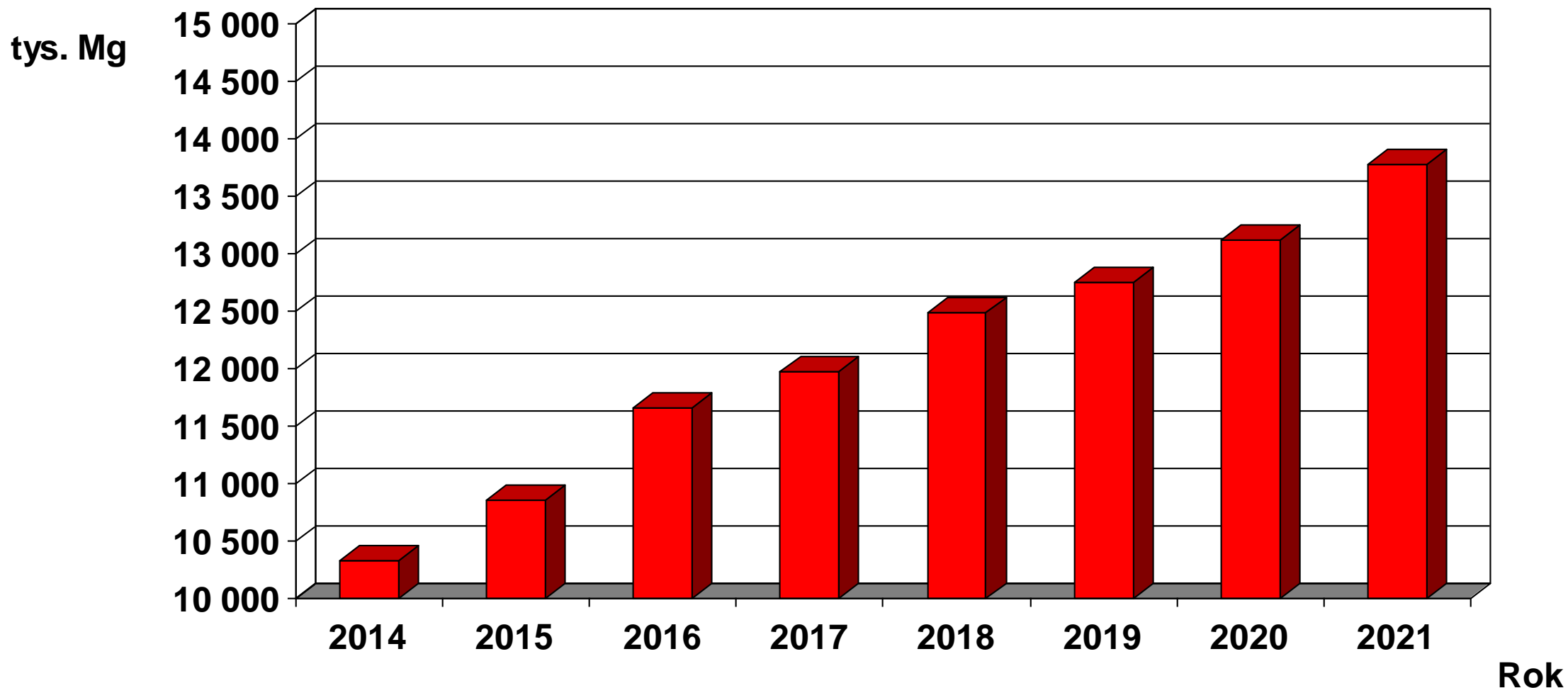
Gospodarka odpadami komunalnymi w Polsce

- **Dziś brak jest mocy przerobowych dla spalania ok. 2,0-2,2 mln Mg pre-RDF rocznie;**
- **W różnych miejscach w Polsce zmagazynowanych jest od 2016 roku (od wprowadzenia zakazu składowania) przynajmniej 12 mln Mg pre-RDF;**
- **Zarówno pre-RDF (19 12 12) jak i jego wersja uszlachetniona RDF lub SRF (19 12 10), które nazywane są czasami paliwem alternatywnym w dalszym ciągu pozostają odpadami;**

Gospodarka odpadami komunalnymi w Polsce

- Zgodnie z danymi GUS kompostowaniu poddawane jest ok. 1,8 mln Mg odpadów komunalnych (frakcji biodegradowalnej)**
- Większość frakcji biodegradowalnej jest w Polsce kompostowana w wyniku czego uzyskuje się niskojakościowy stabilizat;**
- W Polsce istnieje ok. 350 biogazowni, ale tylko 10 z nich przetwarza odpady komunalne (frakcje biodegradowalną);**
- Liczba kompostowni przyjmujących bioodpady wynosi 2028, zaś bioodpady kuchenne i ogrodowe przyjmują tylko 683 instalacje;**

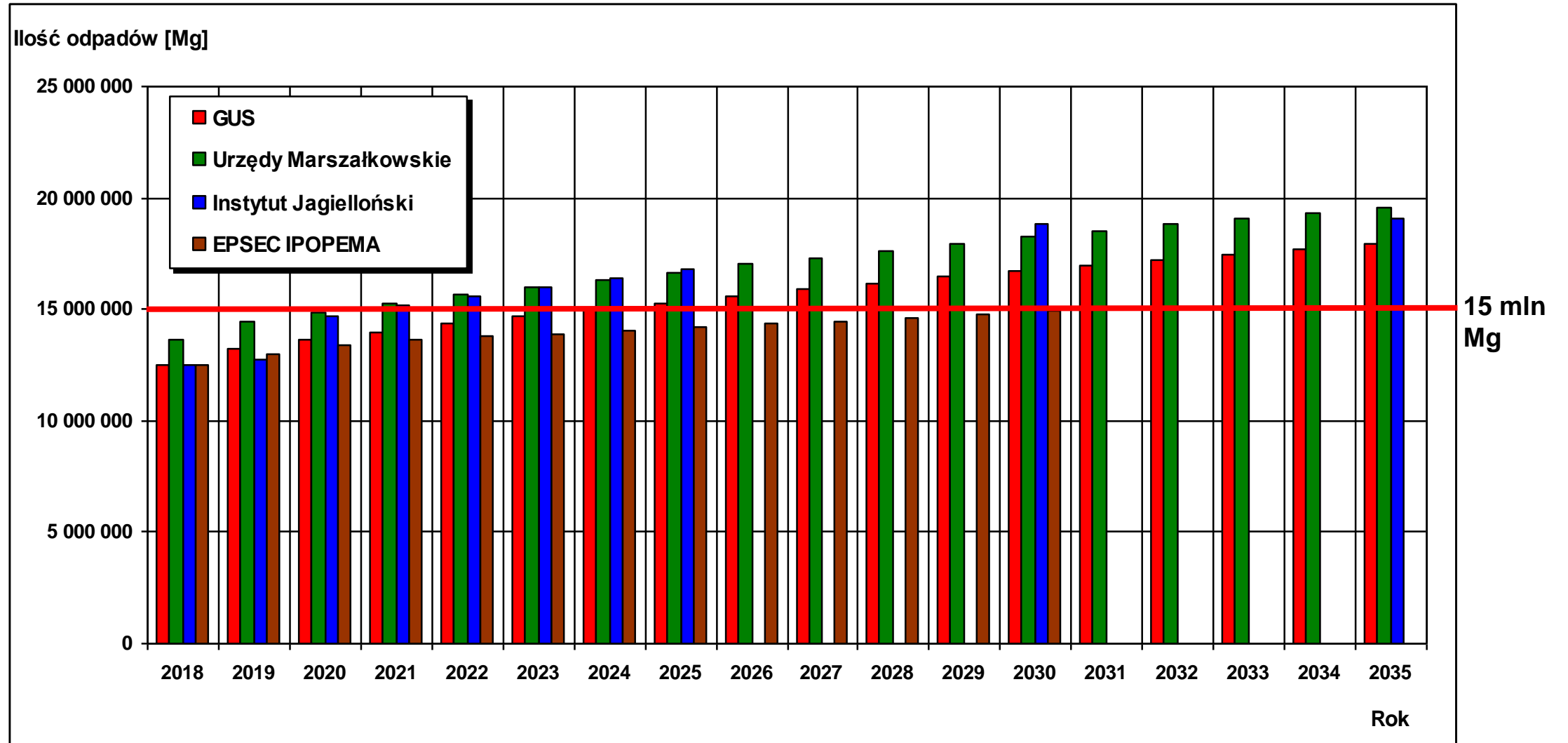
Ilość odpadów komunalnych w Polsce

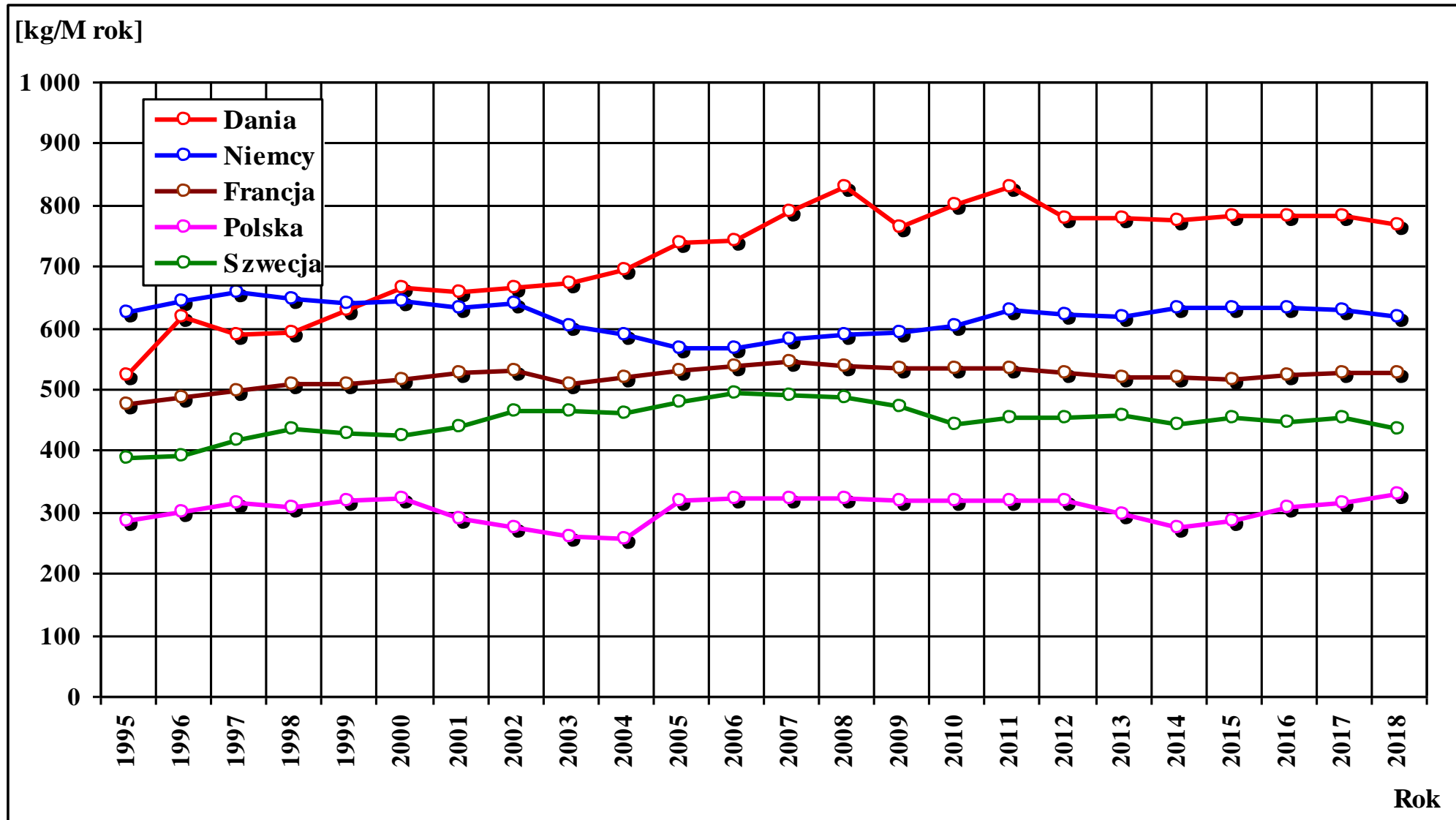
Od 2013 roku odnotowujemy systematyczny wzrost, o ok. 0,5 mln Mg rocznie

Prognoza zmian ilości odpadów komunalnych

Czy ilość wytwarzanych odpadów komunalnych kiedyś się ustabilizuje?

Polski model gospodarki odpadami komunalnymi

Rok 2021

Odpady komunalne:
ok. 13,8 mln Mg

Selektywna zbiórka
- recykling:
ok. 5,4 mln Mg

tworzywa sztuczne, guma itp.

ITPOK – Polska 2022

Warszawa

Kraków

Szczecin

Konin

Bydgoszcz

Rzeszów

Białystok

Poznań

Zabrze

Ile rzeczywiście spalamy odpadów w Polskich spalarniach?

Lp.	Lokalizacja	Wydajność roczna	Ilość spalonych odpadów					Udział pre-RDF			
			2016	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
			Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok	%	%	%	%
1	Kraków	245 000	115 583	219 994	218 351	219 569	224 082	48,2	44,0	50,4	63,8
2	Poznań	250 000	-	210 000	209 972	209 861	206 097	0	0	0	0
3	Bydgoszcz	180 000	135 873	138 875	154 464	168 872	159 104	32	36,5	33,1	34,8
4	Szczecin	176 000	-	-	113 537	149 577	150 000	-	88,8	80,6	72,5
5	Białystok	120 000	105 999	114 703	114 121	115 174	107 599	53,1	64,8	30,5	35,4
6	Rzeszów	100 000	-	-	-	85 459	90020	-	-	17,1	6,3
7	Konin	94 000	93 952	93 454	89 081	86 113	81 314	40,1	31,0	26,4	15,6
8	Warszawa	50 000	52 339	37 147	46 021	50 932	41 186	17,8	19,6	16,5	14,7
R a z e m		1 124 000	503 746	814 173	945 547	1 085 558	1 059 402	31,9	40,7	31,8	30,4

Ile ciepła i prądu produkują nasze spalarnie?

Lp.	Lokalizacja	Wydajność roczna	Moc cieplna	Moc elektryczna	Sprzedane ciepło			Sprzedana energia elektryczna		
					2018	2019	2020	2018	2019	2020
		Mg/rok	MW _t	MW _e	GJ	GJ	GJ	MWh	MWh	MWh
1	Kraków	220 000	35,0	10,7	817 080	970 279	1 045 553	57 063	64 971	66 702
2	Poznań	210 000	34,0	15,0	300 370	322 811	333 299	96 925	98 884	101 330
3	Bydgoszcz	180 000	27,7	9,2	506 290	561 151	590 060	50 536	54 405	45 590
4	Szczecin	150 000	32,0	9,4	223 377	609 219	625 694	53 699	64 424	60 900
5	Białystok	120 000	17,5	6,1	350 334	352 647	350 232	47 937	47 078	44 437
6	Rzeszów	100 000	16,5	4,6	-	135 991	130 088	-	38 189	49 263
7	Konin	94 000	15,5	4,4	135 100	181 242	127 840	39 149	37 953	37 951
8	Warszawa	50 000	9,1	1,4	259 880	277 190	244 468	2 057	2 532	2 136
R a z e m		1 124 000	187,3	60,8	2 592 431	3 410 530	3 447 234	347 366	408 436	408 309

Ile mamy pre-RDF?

Rok	Razem GUS	Zebrane selektywnie	Pozostało odpadów zmieszanych	Spalono w ITPOK jako 20 03 01	Wytworzono pre-RDF 19 12 12	Spalono w ITPOK jako 19 12 12	Spalono w cementowniach jako paliwo alternatywne	Spalono w cementowniach 19 12 12	Pozostało pre-RDF
2015	10 864	2 537	8 327	43,4	3 698,6	0	1 131,7	754,5	2 944,2
2016	11 654	2 943	8 711	503,7	3 664,5	0	1 261,8	841,2	2 823,3
2017	11 970	3 239	8 731	558,7	3 648,8	255,5	1 345,3	896,9	2 496,5
2018	12 485	3 608	8 877	581,7	3 704,0	363,9	1 443,5	962,3	2 377,8
2019	12 753	3 977	8 776	717,5	3 598,1	368,0	1 579,6	1 053,0	2 163,4
2020	13 117	4 957	8 160	737,3	3 345,6	322,0	1 587,8	1 058,6	1 965,0

Razem od roku 2016 - ok. 12 mln Mg !

Potencjał energetyczny niezagospodarowanego pre-RDF

Rok	Pozostało pre-RDF	Potencjał energetyczny	Ciepło	Energia elektryczna
	tys. Mg	GJ	GJ	MWh
2015	2 944,10	35 329 200	17 664 600	2 446 547
2016	2 823,30	33 879 600	16 939 800	2 346 162
2017	2 496,40	29 956 800	14 978 400	2 074 508
2018	2 377,80	28 533 600	14 266 800	1 975 952
2019	2 177,03	26 124 400	13 062 200	1 809 115
2020	1 965,01	23 580 109	11 790 054	1 632 923

Kompostownia czy biogazownia?

Niskojakościowy kompost ... czy ... biometan?

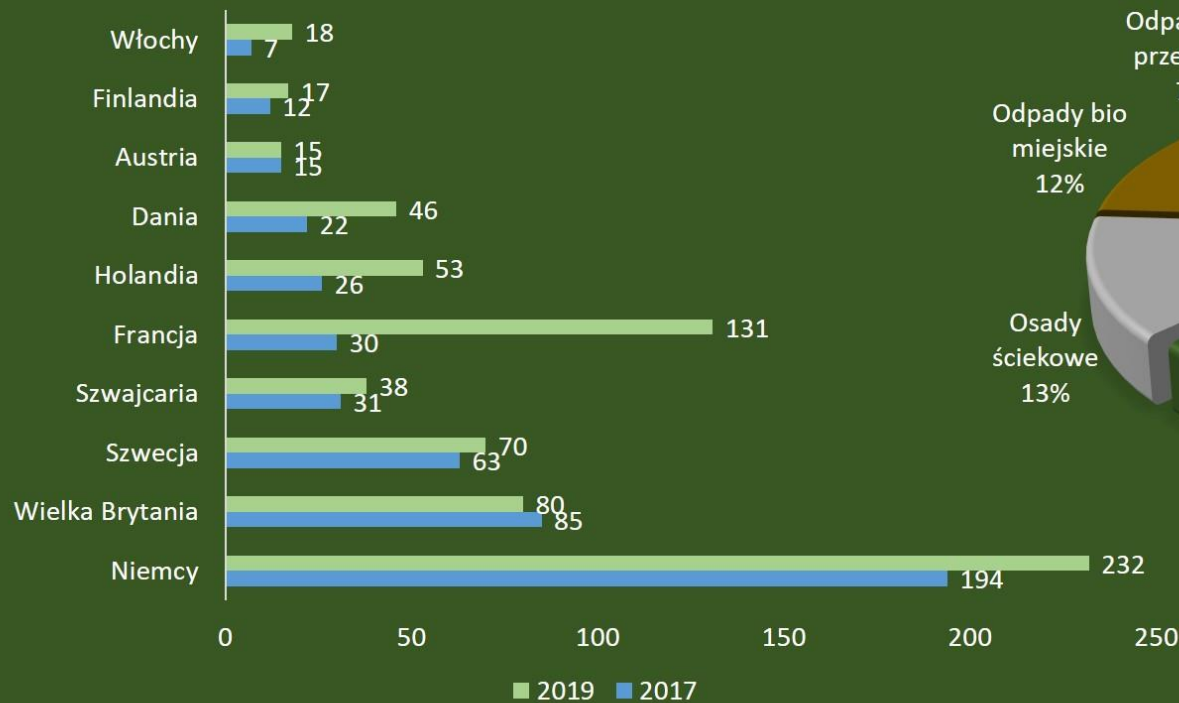
Możliwa do pozyskania energia w wyniku fermentacji metanowej selektywnie zebranej frakcji bio odpadów komunalnych

Rok	Ilość odpadów komunalnych wg GUS	Ilość frakcji bio w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	Zebrana selektywnie frakcja bio wg GUS	Udział zebranej selektywnie frakcji bio w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	Udział zebranej selektywnie frakcji bio w stosunku do zawartej strumieniu odpadów komunalnych	Potencjał wytworzenia biogazu podczas fermentacji zebranej selektywnie frakcji bio	Potencjał energetyczny zebranej selektywnie frakcji bio
	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	%	%	tys. m ³	GJ
2015	10 864,0	3 802	657	6,05	17,28	72 270	1 561 032
2016	11 654,0	4 079	823	7,06	20,18	90 530	1 955 448
2017	11 969,7	4 189	895	7,48	21,36	98 450	2 126 520
2018	12 485,4	4 370	1 015	8,13	23,23	111 650	2 411 640
2019	12 753,0	4 464	1 196	9,38	26,79	131 560	2 841 696
2020	13 117,0	4 591	1 610	12,27	35,07	177 100	3 825 360

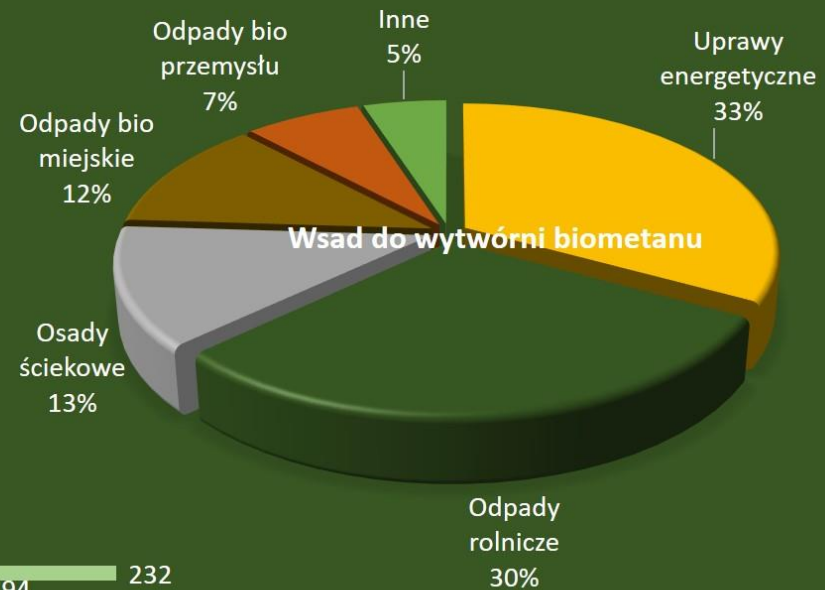
Biogaz...

W Europie przybywa wytwórni biometanu

Liczba biometanowni w wybranych krajach

Źródło: EBA
Lipiec 2020

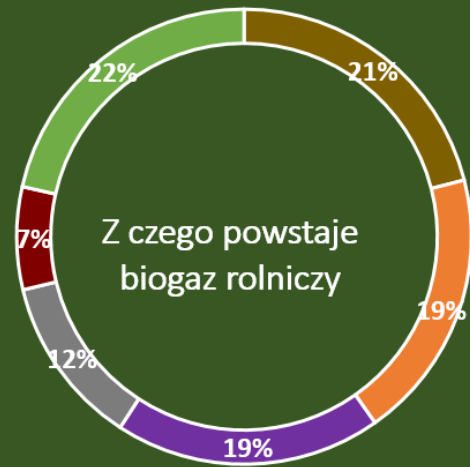
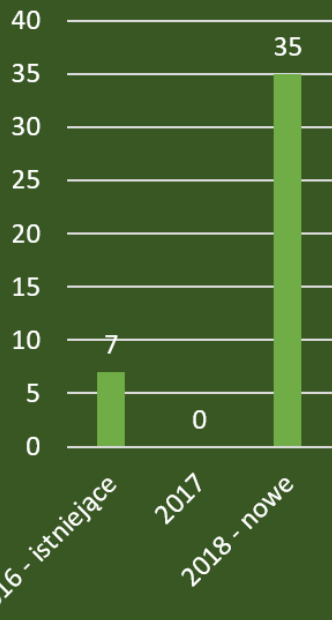
wysokie napięcie.pl

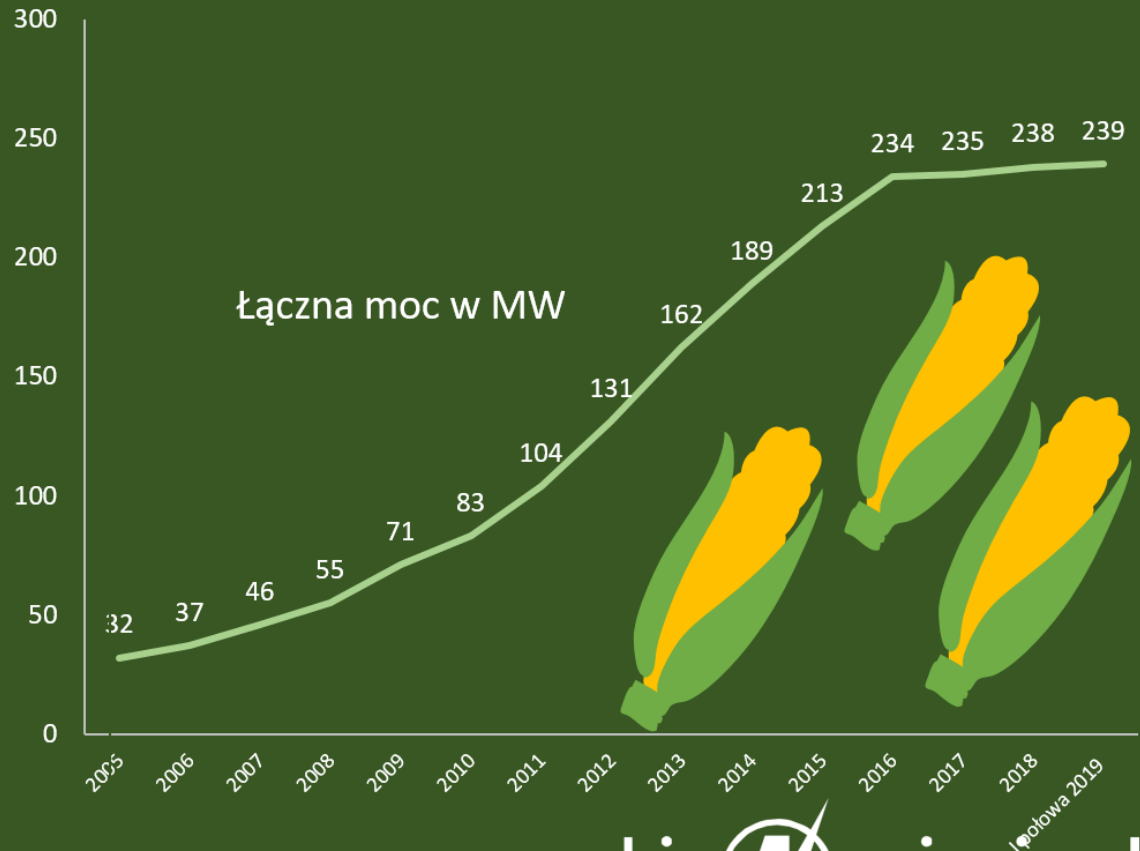
Biogaz...

Biogazownie w Polsce

Moc biogazowni rolniczych w aukcjach OZE

- Wywar pogorzelniany
- Pozostałości z warzyw i owoców
- Gnojowica
- Kiszonka
- Wystłoki buraczane
- Inne

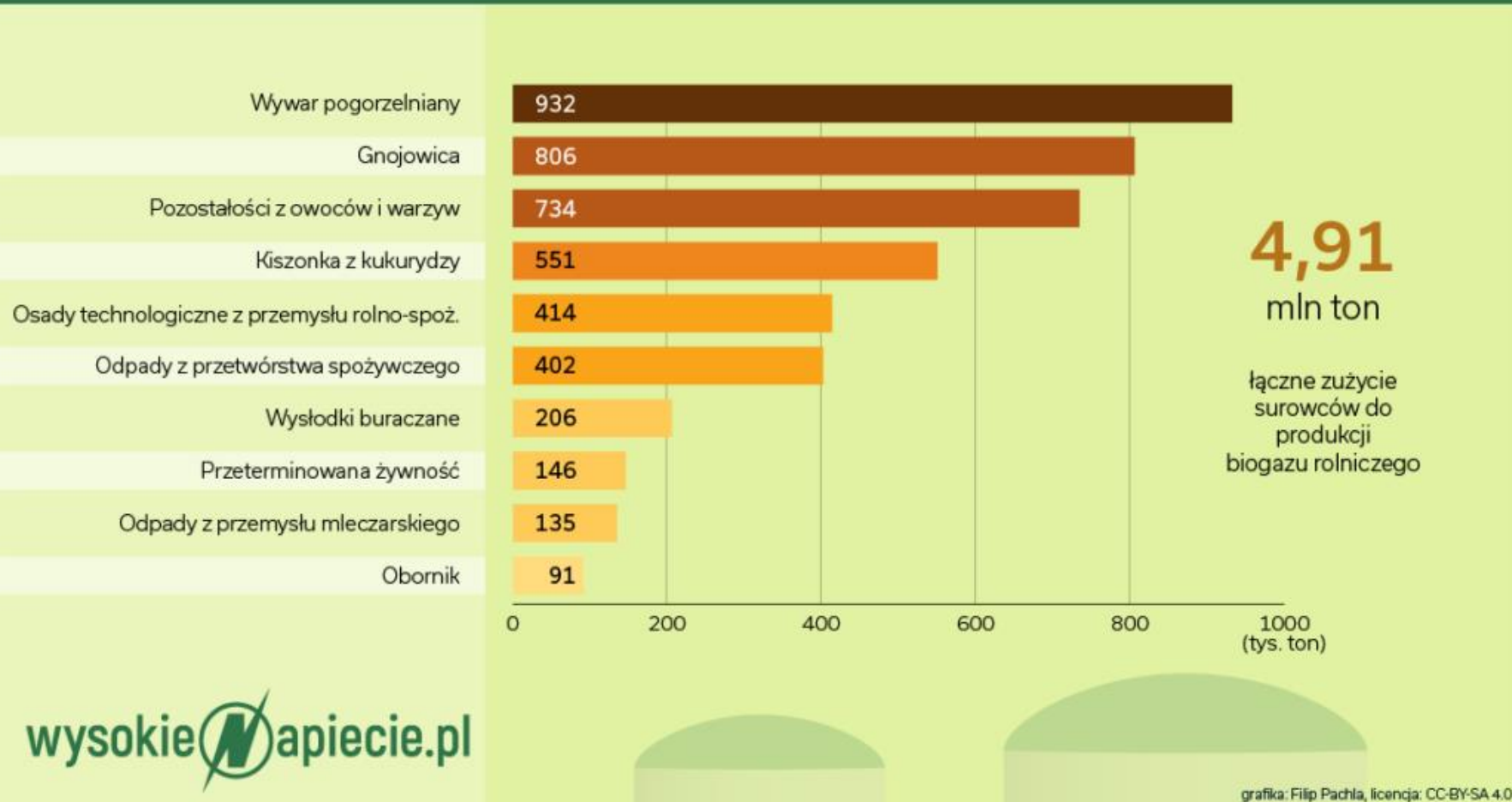

Źródło: URE, KOWR
Październik 2019

Biogaz...

SUROWCE WYKORZYSTANE DO PRODUKCJI BIOGAZU ROLNICZEGO W 2021 R. (TYS. TON)

Źródło: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa | kwiecień 2022

Tylko 10 (na 350) biogazowni w Polsce wytwarza biogaz z odpadów komunalnych!

1. MZO Leszno – Trzebania (2010)
2. BWiK „Wod Kan”- Biała Podlaska (2013) + ...*
3. WCR Jarocin (2015) + (2023)*
4. ZGO Gać (2015) + ...*
5. Master – Tychy (2015) + ...*
6. MZK Stalowa Wola (2015)
7. PGO Kielce – Promnik (2016)
8. ZZO Poznań – Suchy Las* (2016)*
9. Lubartów – Wólka Rokicka (2017)
10. ZUOK „Orli Staw” – w budowie* (2023)

Biogazowania czy spalarnia?

- **Jedno nie przeszkadza drugiemu. Odpady biodegradowalne (brązowy pojemnik) nie trafią nigdy do spalarni, tak jak frakcja pre-RDF nie nadaje się do przeróbki biologicznej;**
- **Sukces programu NFOŚiGW dofinansowania budowy spalarni - mamy szansę domknąć system gospodarki odpadami;**
- **Niedostatek instalacji biologicznego przetwarzania frakcji biodegradowalnej odpadów komunalnych;**
- **Lepiej selektywnie zebraną frakcję biodegradowalną odpadów komunalnych poddać fermentacji pozyskując biogaz niż wytwarzać nikomu niepotrzebny, niskojakościowy stabilizat w kompostowniach;**
- **Poferment po obróbce tlenowej może być polepszaczem gleby lub nawozem;**

Dlaczego biogazownia odpadów komunalnych jest potrzebna?

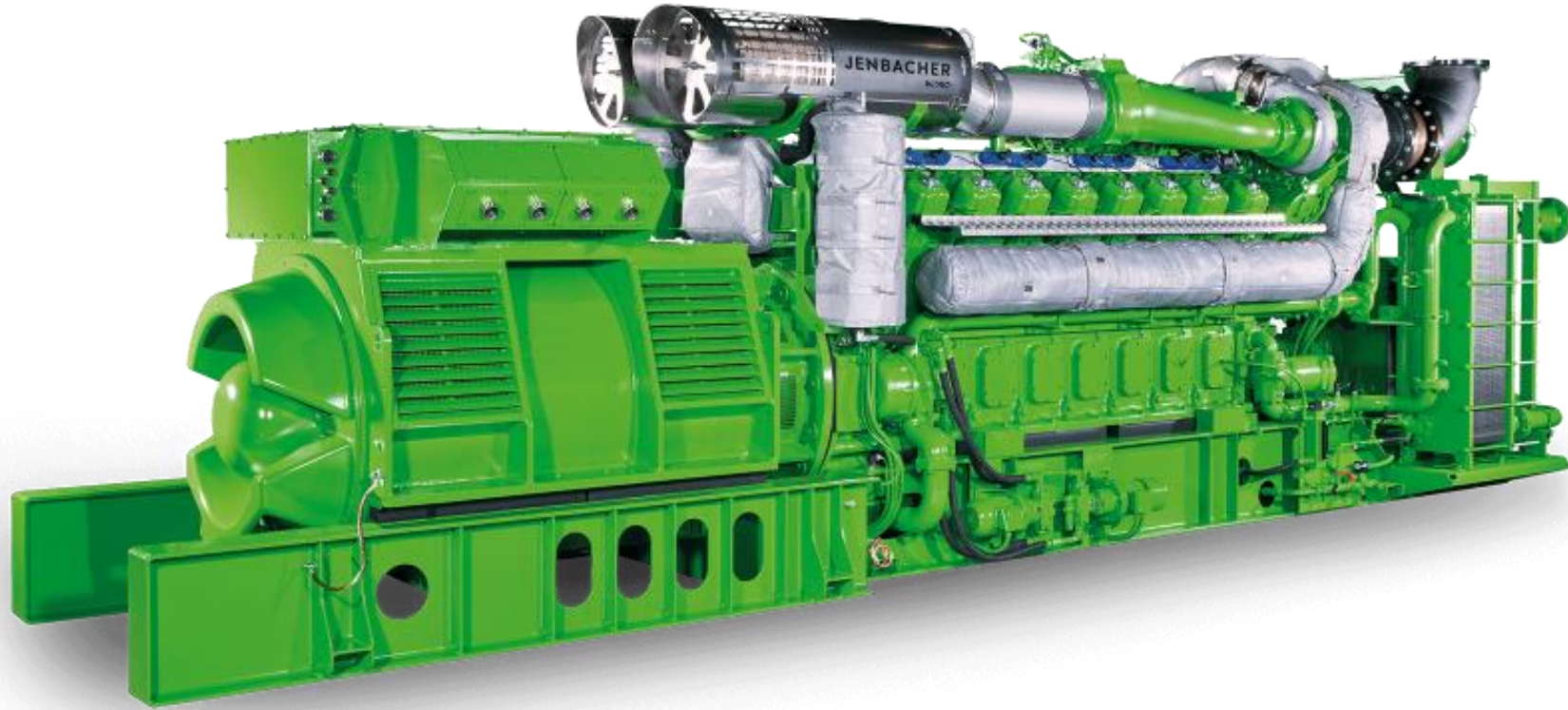
- **Rozwiązanie części problemu - co zrobić ze zbieraną selektywnie frakcją odpadów komunalnych (brązowy pojemnik);**
- **Szansa na spełnienie wymagań GOZ (bez obróbki frakcji biologicznej odpadów komunalnych będzie to niemożliwe);**
- **Wykorzystanie właściwości energetycznych bioodpadów;**
- **Konkurencyjne źródło paliwa gazowego (biopaliwo!);**
- **Ograniczenie kosztów zagospodarowania odpadów;**
- **Ograniczenie składowania odpadów.**

Czystość biogazu ... czyli biogaz czy biometan?

Parametr	Biogaz	Biometan	Gaz ziemny
Metan	45-75%	94-99%	93-98%
Dwutlenek węgla	28-45%	0,1-4%	1%
Azot	<3%	<3%	1%
Tlen	<2%	<1%	-
Wodór	ilości śladowe	ilości śladowe	-
Siarkowodór	<10 ppm	<10 ppm	-
Amoniak	ilości śladowe	ilości śladowe	-
Etan	-	-	<3%
Propan	-	-	<2%
Wartość kaloryczna	Zazwyczaj 6 kWh/m ³ , ale zmienia się w zależności od zastosowanych substratów pomiędzy: 5,5-7,7 kWh/m ³	10,2-10,9 kWh/m ³	ok. 9-11 kWh/m ³

Wykorzystanie biogazu

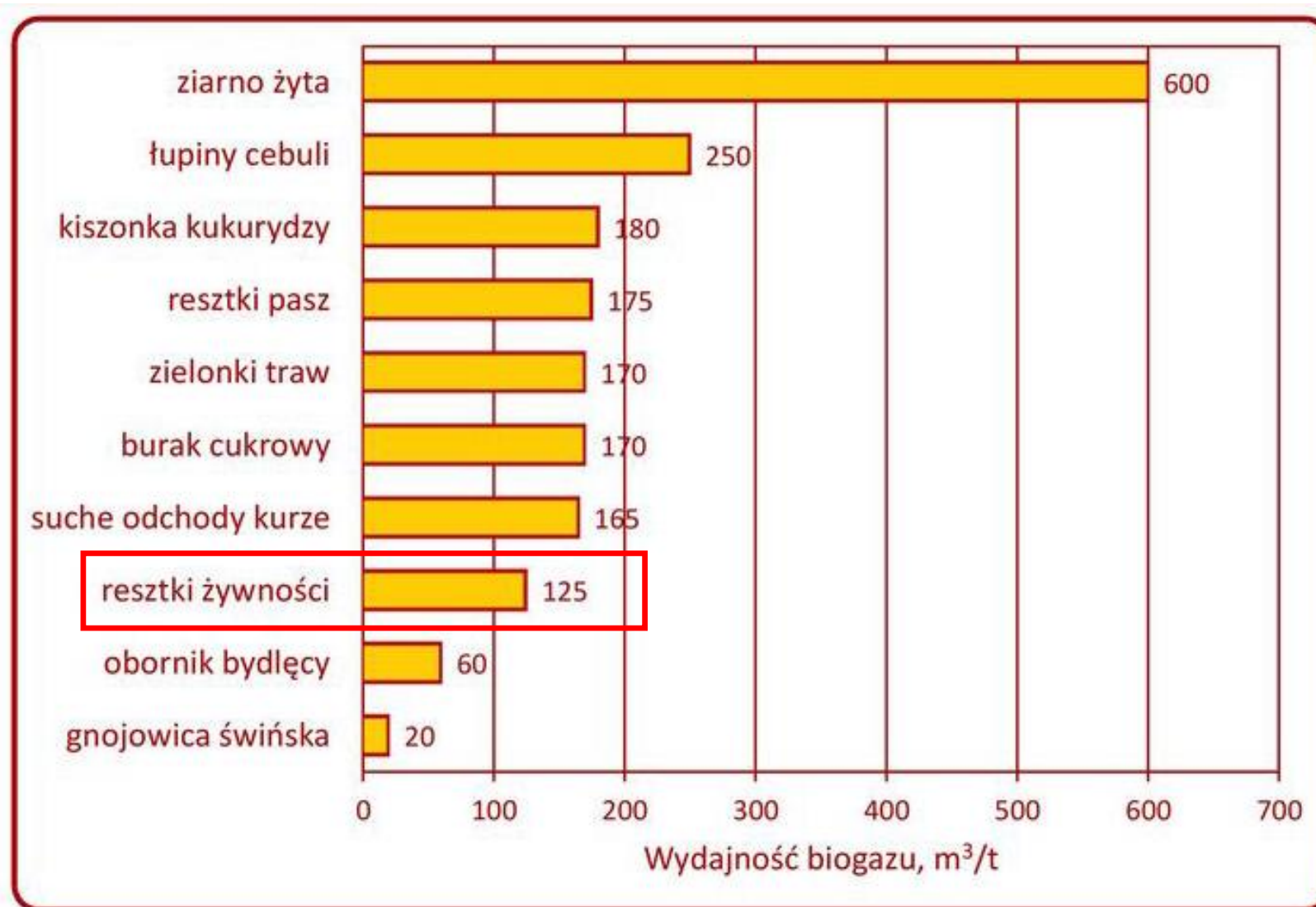

Biogaz

energia elektryczna

Bioproduktywność biogazu

No więc ... budujemy biogazownię?

